Centrum pre ekonomické a sociálne analýzy

INTERNATIONAL BUDGET PARTNERSHIP
Open Budgets. Transform Lives.

TLAČOVÁ SPRÁVA: Slovensko zaznamenalo výrazný progres v oblasti transparentnosti rozpočtového procesu, no v regionálnom porovnaní sa stále len doťahuje na vyspelé krajiny a v rozpočtovej politike SR naďalej pretrvávajú mnohé nedostatky

23. január 2013, Bratislava

Slovensko sa v celosvetovom rebríčku rozpočtovej transparentnosti, aj vďaka zmenám uskutočneným v tejto oblasti za posledné dva roky, umiestnilo na 15. priečke zo 100 zúčastnených krajín. So ziskom 67 bodov (z maximálneho počtu 100) sa v regionálnom porovnaní krajín strednej a východnej Európy spolu s Českou republikou posunulo na popredné miesta a tak sa z hľadiska transparentnosti rozpočtového procesu priblížilo k Nemecku. Napriek pozitívnemu výsledku naďalej pretrvávajú najmä v oblasti vykazovania, auditu a zapojenia verejnosti do rozpočtového procesu mnohé a výrazné nedostatky.

Z analýz, ktoré v rámci projektu OBI (Open Budget Initiative) po druhýkrát (prvé hodnotenie sa uskutočnilo v roku 2010) na Slovensku uskutočnilo Centrum pre ekonomické a sociálne analýzy MESA 10 vyplýva, že v oblasti rozpočtovej politiky sa uskutočnili viaceré pozitívne zmeny, ktoré sa týkajú predovšetkým zmien v štruktúre samotného rozpočtu, no k pozitívnemu tredu tiež prispelo zavedenie fiškálnych pravidiel pre verejný dlh a taktiež fiškálnej rady, ktorá najmä do budúcna, v prípade postupného posilnenia kompetencií, môže výraznejšie prispieť k zvýšeniu dohľadu nad hospodárením s verejnými zdrojmi. Aj vďaka týmto zmenám sa Slovensko v rebríčku transparentnosti rozpočtu posunulo až o 13 priečok a predbehlo tak napríklad Poľsko, ale aj Chorvátsko, Bulharsko, či Ukrajinu. Otvorenejší rozpočtový proces majú v regionálnom porovnaní už len Nemecko, Česká republika, Slovinsko a Rusko.

Aká je pozícia Slovenska v porovnaní s krajinami v regióne? (graf vo väčšom rozlíšení ako aj ďalšie nájdete v prílohe mailu, alebo Vám ich pošleme na vyžiadanie)

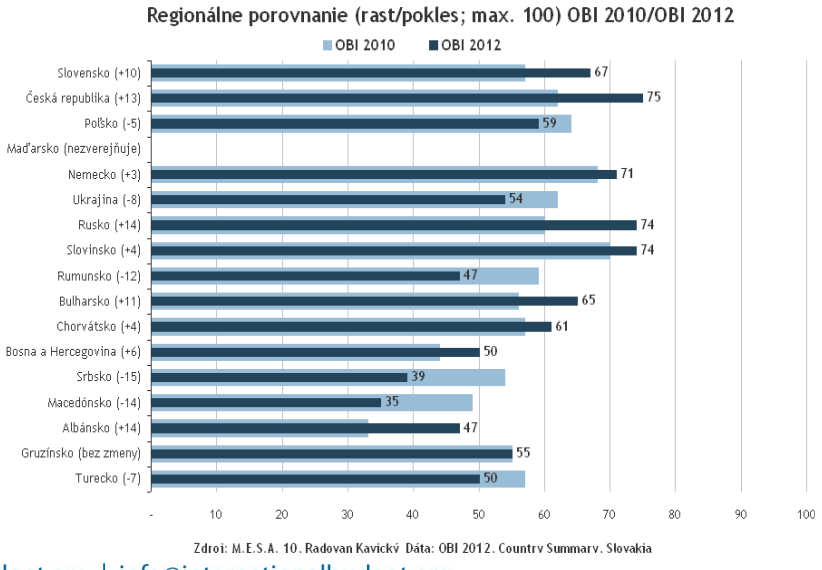

Nedostatky, ktoré naďalej pretrvávajú sa týkajú predovšetkým zverejňovania podrobnejších informácií o dopadoch plánovaných zmien vládnej politiky na verejné výdavky a priebežnom plnení rozpočtu počas roka, ako aj o štruktúre verejného dlhu, finančných ale i nefinančných aktívach štátu. Rozpočet by sa do budúcna nemal opierať len o jednu makroekonomickú prognózu, ale mal by byť v tomto ohľade rozšírený a rátať s viacerými scenármi hospodárskeho vývoja vrátane možných dopadov týchto rôznych scenárov na verejné financie. Vláda, teda výkonná moc, by vo vzťahu k zákonodarnej moci, čiže NRSR mala do budúcna viac konzultovať či už presuny finančných prostriedkov, ale ja samotné stanovenie rozpočtových priorít na najbližší rok a to dokonca ešte pred podaním vládneho návrhu rozpočtu do parlamentu. Východiská rozpočtu by sa mali opierať o jasne pomenované priority a zámery vlády na najbližšie obdobie čo by následne mali odzrkadlovať aj priority samotného rozpočtu. V neposlednom rade treba spomenúť naďalej pretrvávajúce nedostatky z pohľadu auditu. V nasledujúcich rokoch by malo dôjsť k dôslednému auditu nielen vybraných, ale všetkých rozpočtových výdavkov a v prípade zistenia nedostatkov, či pochybení v oblasti nakladania s verejnými zdrojmi, by malo dôjsť nielen k náprave ale aj zverejneniu správy o tom aké a či vôbec nejaké kroky vláda po oboznámení sa z výsledkami auditu vykonala.

Transparentnosť rozpočtu sama o sebe nestačí na zlepšenie správy verejných financií a všeobecne vecí verejných. Iba transparentnosť v kombinácii s osobnou angažovanosťou a účasťou verejnosti na celom procese umožní maximalizovať pozitívne dôsledky výraznejšej otvorenosti rozpočtového procesu voči verejnej kontrole. Na Slovensku, žiaľ, zatiaľ neexistujú formálne požiadavky na zapojenie verejnosti do rozpočtového procesu a absentuje i mechanizmus pre zapojenie verejnosti do plánovania, schvaľovania ale i plnenia rozpočtu. Verejnosť síce má možnosť podávať podnety ak zistí nedostatky v nakladaní s verejnými zdrojmi no predovšetkým prakticky neexistuje následná spätná väzba od vlády a najvyšších kontrolných inštitúcií, aby sa verejnosť dozvedela ako bolo s daným podnetom naložené. Možnosť všetky tieto nedostatky odstrániť a zapojiť verejnosť do celého rozpočtového procesu má možnosť tak vláda, zákonodarný orgán ako aj najvyššie kontrolné inštitúcie. Tieto opatrenia si nevyžadujú výrazné dodatočné zdroje na ich realizáciu, chce to len vôlu a odvahu urobiť potrebné zmeny a zlepšiť súčasný stav.

Hodnotenie OBI sa opiera o podrobnú analýzu každej jednotlivej fázy rozpočtového procesu. OBI 2012 (Open Budget Initiative/Open Budget Index), resp. OBS 2012 (Open Budget Survey) je jediný medzinárodne uznávaný a každé dva roky aktualizovaný rebríček krajín z pohľadu rozpočtovej transparentnosti. Pri porovnávaní krajín, podrobnej analýze celého rozpočtového procesu a finálnom zostavovaní rebríčka sa vychádza z metodiky Medzinárodného menového fondu, Svetovej banky a OECD. Výsledky analýz sú verifikované dvoma nezávislými odborníkmi a priestor na vyjadrenie navyše dostalo aj samotné ministerstvo financií. Prieskum u nás prebiehal v období od júna 2011 do decembra 2012 a predmetom hodnotenia bol

prevažne štátny rozpočet a rozpočet verejnej správy na roky 2011-2013. Hodnotenie sa opakuje pravidelne každé dva roky, najbližšie sa znova uskutoční v roku 2015.

* * *

Poznámka: Podrobnejšie informácie o výsledkoch OBI 2012 je možné nájsť v priložených dokumentoch, alebo na požiadanie radi poskytneme.

* * *

Medzi hlavné dokumenty vrámci OBI 2012 patria:
http://www.mesa10.sk/subory/OBI2012/eng_obi2012_countrysummary_slovakia.pdf
http://www.mesa10.sk/subory/OBI2012/svk_obi2012_countryreport_slovakia.doc
http://internationalbudget.org/ (celá správa s výsledkami)
http://www.mesa10.sk/subory/OBI2012/eng_obi2012_rankings_all.png (celkové poradie krajín za rok 2012)

Medzinárodná tlačová správa:
http://www.mesa10.sk/subory/OBI2012/eng_obi2012_pressrelease_international.pdf

Metodika projektu a kľúčové zistenia:
http://www.mesa10.sk/subory/OBI2012/eng_obi2012_guide.pdf

Databázy s podrobnými údajmi aj o všetkých krajínach:
http://www.mesa10.sk/subory/OBI2012/eng_dataset_obi_2006-2012_countries_all.xlsx

Akékoľvek ďalšie oficiálne informácie nájdete aj na stránke:
http://www.openbudgetindex.org/

Respektíve na týchto stránkach aj o Slovensku:
http://www.internationalbudget.org/what-we-do/open-budget-survey/?fa=countryDetails&id=3927&countryID=SK
http://www.internationalbudget.org/who-does-budget-work/index.cfm?fa=groupDetail&country=Slovakia

VIDEO (vysvetľujúce ciele projektu OBI): http://www.youtube.com/watch?v=gOp8Rm85Rwc
http://www.youtube.com/user/centeronbudget

O projekte Open Budget Initiative, Open Budget Index 2012:

Open Budget Initiative – cieľom projektu je tvorba zrozumiteľných analýz a prieskumov, ktoré hodnotia či vláda v danej krajine umožňuje verejnosti prístup k informáciám o rozpočte a taktiež či táto vláda dáva možnosť občanom podielať sa na rozpočtovom procese. Open Budget Initiative je projektom IBP (International Budget Partnership), ktorá spolupracuje s partnerskými organizáciami zo 100 krajín celého sveta za účelom získania údajov pre celosvetový prieskum otvorenosti rozpočtov. Podrobné výsledky prieskumu, vrátane mapy otvorenosti rozpočtov, sú dostupné na stránke: http://www.openbudgetindex.org/

O M.E.S.A.10:

M.E.S.A. 10 – centrum pre ekonomické a sociálne analýzy je ekonomický think-thank, nezávislá, mimovládna a nezisková organizácia. Hlavným cieľom M.E.S.A. 10 je podpora slobodnej trhovej ekonomiky, princípov a hodnôt ako je slobodná súťaž, rovnosť šancí, slobodné podnikanie, nedotknuteľnosť súkromného vlastníctva, obmedzená úloha štátu, otvorenosť ekonomiky, oddelenie ekonomickej a politickej moci.

Kontakt pre médiá: internationalbudget.org | info@internationalbudget.org

Centrum pre ekonomické a sociálne analýzy

INTERNATIONAL BUDGET PARTNERSHIP
Open Budgets. Transform Lives.

Centrum pre ekonomické a sociálne analýzy

Bajkalská č.25
827 18 Bratislava
tel. +421-2-54435328

email: mesa10@mesa10.sk
http://www.mesa10.sk

Radovan Kavický
kavicky@mesa10.sk
+421 949 716 214